

REZILIENCIA, A VÁLSÁG ÉS INNOVÁCIÓ DINAMIKÁJA¹

[DOI 10.35402/kek.2019.2.12](https://doi.org/10.35402/kek.2019.2.12)

A reziliencia napjaink gyakran alkalmazott interdiszciplináris fogalma, amely a pszichológiától kezdve a gazdaságtanig széles körben alkalmazott. Sajátosságából fakadóan kiválóan alkalmas a társadalmi-gazdasági mechanizmusok egyensúlyi állapotának kifejezésére, a különféle intra- és interperszonális folyamatokhoz történő adaptáció szemléletére (ha úgy tetszik, az ezekkel való megküzdésre), mindezt akár makroökonómiai szinten is kifejezve. E sokszínűség megragadására láthatunk példákat a Tüzin Baycan és Hugo Pinto szerkesztésében megjelent *Resilience, crisis and innovation dynamics* című könyvében.

A könyv a bevezetést követően négy nagy szerkezeti egységre bontható, a reziliencia társadalmi-gazdasági aspektusait 16 tanulmányon keresztül boncolgatva, számos európai (köztük Magyarország) s ázsiai ország példáján keresztül. Az első fejezet, mely maga a bevezetés, ráhangolja az olvasót a könyv tartalmára. Világossá válik, hogy a központban a reziliencia napjaink mikro- és makroökonómiai szintű, gazdasági-társadalmi aspektusú, nemzetközi összehasonlító jellegű manifesztációja áll, amely fogalom különösen releváns a társadalmi-gazdasági rendszerek megértésében. A szerzői gárdára jellemző multinacionalizmus magában hordozza a nemzetközi összehasonlítást, s nemcsak az európai, hanem részben az Európán kívüli tendenciák megismerésének ígéretét.

A második fejezetben az innováció, krízis és reziliencia hármásának, kapcsolatrendszerének témakörében találhat az olvasó értékes tanulmányokat. A gazdasági válság innovációra gyakorolt általános és specifikus, az Európai Unió tagállamainak esetében megmutatkozó hatásain túl, kisebb területi egységekre fókuszálva is olvashatunk a gazdasági helyzet és reziliencia összefüggéseiről, Magyarország, Szlovákia és Indonézia példáját felvázolva. Általános bemutatásként az olvasó fejezetben megismerheti a globális gazdasági válság az Európai Unió országok innovációs teljesítményére gyakorolt hatását, az innovációs rendszerek gazdasági tur-

bulenciában tapasztalható rezilienciáját, valamint a transzverzálitást, reziliencia és innováció kapcsolatát. Specifikus keretben megismerhetjük a magyarországi tanuló régiók kihívásait és lehetőségeit a reziliencia aspektusában, a Szlovákiában tapasztalható innovációs támogatás, reziliencia és regionális fejlesztés jellegzetességeit, a makrogazdasági sokkok Indonéziában jelentkező regionális hatásait. A hazai tanulmány (Benke és mtsai 2018) a tanuló régiók sajátosságain keresztül az OTKA (K-101867) által támogatott *Tanuló régiók Magyarországon: Az elmélettől a valóságig* című kutatás (kutatásvezető: Kozma Tamás) eredményeit prezentálja a reziliencia fogalmára kivetítve. A már ismert, nagyvolumenű hazai kutatás új aspektusának bemutatására kerül sor, a LeaRn index négy pillérére alapozva, s a tanuló régiók szocio-ökonómiai karakterisztikumai alapján régiókban s ezeknek tanuló közösségeiben rejlő reziliencia tárgyalására kerül sor. Az értelmezést tovább pontosítják a részletes és szemléltető térképek, amelyek kiválóan szemléltetik a tanulmányban is részletezett területi „nyerteseket” is.

A harmadik fejezetben a munkaerőpiac, foglalkoztatás és reziliencia közti viszonyrendszer témakörében olvashatunk releváns tanulmányokat. A fejezet profilja tehát a munkaerő-piaci tendenciák (s az ebben megjelenő változások, amelyet elsősorban az utóbbi gazdasági világválság eredményezett), az ebben rejlő kihívások s a kihívásokhoz történő adaptációs lehetőségek területi különbségeinek prezentálásában rejlik, hűen szemléltetve a válság súlyosságát s napjainkban is érezhető társadalmi-gazdasági hatásrendszerét, s azok területi manifesztációit. Olyan tanulmányokat tartalmaz a fejezet, mint a munkaerő-piaci rugalmasság és a katasztrófa helyzetben bekövetkező újraszervezési forgatókönyvek, a külső sokkok és regionális gazdasági teljesítmény Törökország példáján keresztül, a foglalkoztatási változások és a regionális rugalmasság a görög régiókban, az olasz tartományok rezilienciájának elemzése a 2007-es gazdasági sokk után, valamint a mérnöki oktatás ipari átmenetben betöltött szerepe (a központi irányítás vagy helyi rugalmasság preferenciájának szembeállításával).

Végül a negyedik fejezetben a gazdasági és innovációs folyamatok mentén felállítható klaszter-

1 Tüzin Baycan & Hugo Pinto eds. 2018 *Resilience, crisis and innovation dynamics*. (New Horizons in Regional Science series). Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK) – Northampton (MA, USA).

csoportok, ipari sajátosságok és a reziliencia közötti párhuzamok kifejtésére kerül sor. Ezen fejezet a változók és indikátorok mentén kialakítható csoportok sajátosságait hivatott szemléltetni. Olvashatunk a tanuló régiók és reziliencia alapján a területi és csoportdinamika tipológiákról, a reziliencia észak-portugál esetéről, az innováció, technológia-transzfer és regionális versenyképesség témaköréről az Oeiras portugál kerület bio-gyógyszeriparán keresztül, a szoftver-klaszterek rugalmasságáról Törökország vonatkozásában, de West Midlands-i (Egyesült Királyság) területén a tudásalapú klaszterektől az ipari klasztereken át a kreatív klaszterekig többféle reziliencia bemutatására is sor kerül.

A kötet nagyban hozzájárul a rendszerek alkalmazkodóképesség–reziliencia sajátosságainak és trendjeinek megragadásához. A tudomány, az ipar és a kormányzatok számára értékes és új tanulmányokat kínálva a könyv a közgazdaságtan, a területi-regionális elemzések, valamint a kutatók és fejlesztők számára is hasznos lehet. A téma aktualitása és relevanciája nem elhanyagolható, a könyv pedig segíti az olvasót térben-időben elhelyezni a gazdasági-társadalmi innovációs folyamatok, és az ezekre adott mikro- és makroszintű válaszok, adaptáció és reziliencia tengerében.

Felhasznált irodalom

- Benke Magdolna – Czimre Klára – Forray R. Katalin – Kozma Tamás – Márton Sándor – Teperics Károly 2018 Learning regions for resilience in Hungary: challenges and opportunities. In Baycan, Tüzün & Pinto, Hugo eds. *Resilience, crisis and innovation dynamics*. Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK) – Northampton (MA, USA) 68-89. <https://doi.org/10.4337/9781786432193.00011>